

KULTURUTSKOTTETS UTLÅTANDE 10/2012 rd

Regeringens proposition till riksdagen om stats- budgeten för 2013

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 20 september 2012 regeringens proposition om statsbudgeten för 2013 (RP 95/2012 rd) till finansutskottet för beredning. Enligt 38 § 3 mom. i riksdagens arbetsordning har kulturutskottet beslutat lämna utlåtande om budgetpropositionen till finansutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- kanslichef Harri Skog, överdirektör Riitta Kaivosoja, överdirektör Anita Lehtikainen, direktör Kirsi Kangaspunta, direktör Matti Väisänen, förvaltningsdirektör Matti Lahtinen, regeringsråd Jorma Waldén, byggnadsråd Ritva Kivi och projektplanerare Leena Rantala, undervisnings- och kulturministeriet
- direktör Raakel Tiisonen, Utbildningsstyrelsen
- generaldirektör Heikki Mannila, Finlands Akademi
- direktör Kaija Miettinen, Bovallius ammattiopisto
- läroavtalsdirektör Anne Vuorinen, Keudan oppisopimuskeskus

- rektor Markku Aunola, Kiipulan ammattiopisto
- utbildningsdirektör Virpi Pikkuaho, Oulun seudun ammattiopisto, Enheten för vuxen- och arbetsplatsutbildning
- tf. läroavtalsdirektör Tuula Hoivala, PIRKO, Pirkanmaan oppisopimuskeskus
- samkommunsdirektör Hannu Kallunki, Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä
- programchef Juhani Pirinen, Handlingsprogrammet Förebygga fukt- och mögelskador
- ombudsman Anu Laitila, Läscentrum
- expert Anna Storm, Sanasto rf
- vice ordförande Jorma Kortesoja, Företagarna i Finland rf
- BI, FD, planerare Helmi Kokotti.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Pohjola-Norden
- Finland-Österrike Föreningen
- Läroavtalsutbildningsarrangörerna i Finland rf
- Suomen Viro-yhdistysten liitto ry (SVYL)
- Samfundet Finland-Ryssland
- Tuglas-seura
- Vänskapsföreningarnas samfund rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt. I regeringsprogrammet för den sittande regeringen konstateras att "det finländska arbetets konkurrenskraft, som grundar sig på kompetens och kreativitet, förutsätter ett fungerande utbildningssystem. Den bästa grundskolan i världen ska stärkas som garant för jämlika möjligheter. Bildning är ett mål i sig. Finland siktar mot den internationella toppen när det gäller såväl yrkeskunskap, högskoleutbildning som forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet. "Kulturutskottet betonar att det är av yttersta vikt för Finlands framgångar att vi upprätthåller den höga kvaliteten på utbildningen och främjar inläringen på alla utbildningsstadierna och i olika utbildningsformer. Utskottet anser att budgetförslaget för 2013 i huvudsak är bra för undervisnings- och kulturministeriets del, om man ser till realiteterna i den offentliga ekonomin och de ofrånkomliga sparlösningarna i statsfinanserna.

Målet i budgetpropositionen är uttryckligen att trygga jämlika möjligheter till högklassig utbildning från förskola till högskoleutbildning. Tillgången på kompetent arbetskraft tryggas genom att man satsar på utbildning och utvecklar bland annat antagningen av studerande och utbildningssystemet.

Utskottet anser det vara viktigt att alla arbetslösa under 25 år och nyutexaminerade arbetslösa under 30 år i enlighet med riktlinjerna för samhällsgarantin i regeringsprogrammet erbjuds en arbets- eller utbildningsplats senast inom tre månader från det att arbetslösheten började. Den anknyttande utbildningsgarantin garanterar var och en som slutför grundskolan en möjlighet att fortsätta i gymnasium, yrkesläroanstalt, läroavtalsutbildning, verkstad, inom rehabilitering eller på annat sätt. För förverkligandet av ungdomsgarantin reserveras sammanlagt cirka 60 miljoner euro för undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet.

Antalet studerande inom yrkesutbildning utökas och omfördelas i enlighet med befolkningsutvecklingen och arbetskraftsbehovet i synnerhet till metropolområden och tillväxtcentrum. Användningen av läroavtalsutbildning i utbildning för unga stärks och utbildningsersättningen till arbetsgivaren höjs till 800 euro i månaden för dem som börjar omfattas av utbildningsgarantin. Genom kompetensprogrammet för unga vuxna får sådana 20–29-åringar som innan garantin trätt i kraft har blivit utan examen eller studieplats en möjlighet att avlägga yrkesexamen. För kompetensprogrammet för unga vuxna reserveras 27 miljoner euro för att utöka den yrkesinriktade tilläggsutbildningen och läroavtalsutbildningen 2013.

För utvecklandet av den allmänbildande utbildningen föreslås cirka 100 miljoner euro, varav 60 miljoner euro riktas till att minska undervisningsgrupperna inom den grundläggande utbildningen. Rätten till en trygg och flexibel skoldag stärks genom att morgon- och eftermiddagsverksamheten utökas och skolornas klubbverksamhet stöds. Kvaliteten på gymnasieutbildningen stärks och målen för och timfördelningen i gymnasieutbildning ses över.

Enligt utskottet är det också mycket viktigt att beredning av lagstiftning om småbarnspedagogik och dagvårdstjänster, förvaltning och styrning överförs till undervisnings- och kulturministeriet vid ingången av 2013.

Enligt utredning till utskottet förblir anslagen inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde i eurobelopp i sin helhet på 2012 års nivå, och därför är det i de revideringar som ingår i budgetpropositionen för 2013 fråga om nya insatsområden och metoder samt om en omfördelning av anslagen under huvudtiteln. Enligt budgetpropositionen växer anslagen för allmänbildande utbildning och yrkesutbildning i sin helhet en procent och anslagen för vuxenutbildning sjunker två procent jämfört med detta år. Med avseende på den uppskattade ökningen av kostnadsnivån (3 %) sjunker anslagen dock reellt.

Anläggningskostnader för läroanstalter. Regeringen föreslår ett anslag på 58 miljoner euro för statsandelar och statsunderstöd för anläggningskostnader för läroanstalter. Av detta går 48,5 miljoner euro till statsunderstöd för redan beviljade projekt med efterfinansiering. Enligt regeringens proposition får statsunderstöd 2012 beviljas för anläggningsprojekt inom den allmänbildande utbildningen så att de statsunderstödet som projekten föranleder uppgår till sammanlagt högst 12 miljoner euro. Av statsunderstöden får högst 9,5 miljoner euro beviljas som andel under den tid projektet genomförs. Med de statsunderstödet som beviljas uppskattas att utrymmen för 1 200 elever kan byggas eller renoveras.

Kulturutskottet har upprepade gånger i sina överväganden påtalat att den statliga finansieringen för anläggningsprojekt för skolor är otillräcklig. Behovet av skolrenoveringar är fortfarande mångdubbelt jämfört med vilka anläggningskostnader staten kan stödja. Det otillräckliga statliga stödet och finansieringen i efterskott leder också ofta till att det inte är det mest brådskande behovet utan kommunens möjlighet att svara för sin egen finansieringsandel som bestämmer till exempel om en mögelskola ska renoveras eller något annat anläggningsprojekt inledas. Kulturutskottet föreslår ett tillägg på 10 miljoner euro till anslaget.

Enligt en expertutredning till utskottet uppgår renoveringsskulden för skolbyggnader till hela 2,9 miljarder euro, och att få bort den skulle det inom ett tidsspänn på 10 år innebära årliga investeringar på 440 miljoner euro. Utan dessa investeringar fortgår mögelproblemen. Undervisnings- och kulturministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och Kommunförbundet har i enlighet med statsrådets principbeslut den 12 maj 2010 gjort upp en plan, enligt vilken staten under tio års tid ska investera 100 miljoner euro per år i undersökningar om i vilket skick kommunernas gamla byggnader är, renoveringsplanering och renovering. Detta täcker cirka 15 % av de nödvändiga investeringarna, när kommunerna svarar för merparten av kostnaderna. Un-

derstödssystemet gör det möjligt att skapa ett högklassigt styrsystem för att säkerställa att renoveringsprojekten når goda resultat. Ungefär 70 miljoner euro av det årliga bidraget inriktas på skolbyggnader.

Det är av yttersta vikt att man inom ramen för ett långsiktigt och när det gäller statens finansieringsandel tryggt helhetsprogram kan ingripa i mögel- och övriga sanitära problem som växer i takt med den ökande renoveringsskulden för skolbyggnader. Ett gemensamt upplagt handlingsprogram och statligt understöd skulle ge de kommunala beslutsfattarna en signal i rätt riktning när det gäller inställningen till problemen med mögel och inomhusluften i deras byggnader. Utskottet understryker att det behövs en ny handlingskultur och rätta handlingsmodeller i saneringsprocesserna för mögelskador samt en effektiv byggnadstillsyn och tillräcklig utbildning i byggteknik.

Enligt expertutredning finns det alltför få kompetenta specialister i Finland i relation till behovet av en bestående minskning av renoveringsskulden. I fukt- och mögeltalkots projekt för utvecklandet av utbildningen och kompetensen under åren 2010—2012 har man definierat innehållet i den specialkompetens och de kontrollmetoder som krävs av personer som undersöker problem med mögel och inomhusluften, renoveringsplanerare, arbetsledare och övervakare. Nödvändig specialkompetens kan enligt utredningen undervisas i olika läroanstalter utifrån den gemensamma kompetensmatris och de moduler som skapats i Fukt- och mögeltalkot. Avsikten är dessutom att ett register över kompetenta personer skapas för beställarnas behov.

Kulturutskottet konstaterar att resurser bör styras till utbildningen i branschen och till att göra den attraktivare. Det uppskattade behovet av finansiering för en tillräcklig höjning av kompetensnivån är 50 miljoner euro under en period på 5—10 år. Enligt utredning behövs det dessutom en enhet för kompetensutveckling som samarbetar med alla aktörer i branschen för att kvaliteten och branschens dragningskraft ska kunna ökas.

På grund av det ovanstående anför kulturutskottet att finansutskottet föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande.

Riksdagen förutsätter att regeringen inom ramen för ett helhetsprogram med sikte på att eliminera den växande renoveringsskulden för skolbyggnader och mögelskador tryggar en tillräcklig statlig finansieringsandel enligt programmet och främjar utvecklandet av utbildningen i branschen och fastställandet av kompetenskraven.

Mängden undervisning och handledning i grundläggande yrkesutbildning. Utbildningsstyrelsen lät 2009 på uppdrag av undervisningsministeriet göra en utredning som kartlade mängden undervisning och handledning och dess tillräcklighet i finsk- och svenskspråkig grundläggande yrkesutbildning. Utredningen gjordes av Åbo yrkesinstitut. Utredningen visade att mängden närundervisning och handledning varierade mellan utbildningsanordnare, utbildningsområden och även examina. Undervisning och handledning är ojämnt fördelade, men utredningen visade inte entydigt att de rent allmänt är otillräckliga. Närundervisningens omfattning verkade ha varit lika stor som i tidigare utredningar. Några stora förändringar i närundervisningens omfattning verkar inte ha skett, även om variationsbredden har ökat något och medelvärdet sjunkit något.

Utredningen visade också att det inte finns någon tillförlitlig och entydig information om hur mycket resurser som anvisats för undervisning och handledning. Det finns brister i statistikföringen av undervisning och handledning, i planeringen och uppföljningen av resurser både bland utbildningsanordnarna och på riksnivå.

Utifrån utredningen startade Utbildningsstyrelsen på uppdrag av undervisnings- och kulturministeriet en arbetsgrupp som skulle lägga fram förslag till indikatorer och kriterier som beskriver mängden undervisning och handledning som studerande inom grundläggande yrkesutbildning har fått. Arbetsgruppens arbete är i slutskedet.

Kulturutskottet konstaterar att den variation i mängden undervisning och handledning som observerats i undersökningarna och den ojämna tillgången kan innebära att de studerandes rätt att få den undervisning och handledning de behöver inte alltid förverkligas. Detta gäller i synnerhet studerande med särskilda behov. Kulturutskottet framhåller att man utifrån Utbildningsstyrelsens utredningsarbete skyndsamt måste göra upp indikatorer för att i fortsättningen bättre kunna försäkra sig om att alla elever inom den grundläggande yrkesutbildningen oberoende av läroanstalt får en nödvändig och tillräcklig mängd närundervisning och handledning med tanke på undervisningen och den egna inlärningen.

Läroavtalsutbildning. I enlighet med statens budgetproposition för 2013 skärs statsandelsfinansieringen för läroavtalsutbildning ned med 24 miljoner euro. Det föreslås att nedskärningarna inriktas på läroavtalsutbildning som ordnas som både grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad tilläggsutbildning. Utöver nedskärningarna minskar finansieringen av läroavtalsutbildningen på grund av att de tidsbestämda stimulanstilläggen för åren 2009–2012 (-7,1 miljoner euro) faller bort. Finansieringen av den yrkesinriktade tilläggsutbildning som finansieras under undervisnings- och kulturministeriets huvudtitel uppgår 2012 till sammanlagt cirka 230 miljoner euro, varav läroavtalsutbildningens andel utgör cirka 90 miljoner euro. Således utgör den föreslagna nedskärningen under ramperioden ungefär en tredjedel av den tilläggsutbildning som ska ordnas som läroavtalsutbildning.

Inom läroavtalsutbildning som förbereder för yrkesinriktad grundexamen genomförs sparåtgärden genom en sänkning av kalkylen för den riksomfattande mängden läroavtal, vars andel är 8,5 miljoner euro. Ytterligare 15,5 miljoner euro ska skäras ned inom yrkesinriktad tilläggsutbildning genom att det maximala antalet läroavtalsutbildningsplatser minskas med 5 900 läroavtal 2013. Samtidigt anvisas sammanlagt 27 miljoner euro av finansieringen för kompetenspro-

grammet för unga vuxna till vuxenutbildning. Av detta ska 5 miljoner euro (1 530 läroavtal) enligt planerna anvisas för läroavtalsutbildning och 22 miljoner euro för yrkesinriktad tilläggsutbildning som ordnas vid läroanstalt.

Enligt kulturutskottet är de sparåtgärder som inriktats på läroavtalsutbildningen i sin helhet mycket beklagliga. Platserna inom läroavtalsutbildningen stöder förverkligandet av samhällsgarantin och ger de unga ett smidigt och praktiskt sätt att studera till ett yrke och samtidigt skapa en hållbar kontakt till arbetslivet och arbetsgivarna, vilket gör det lättare för dem att få en arbetsplats efter studierna. Kostnadsmässigt är läroavtalssystemet ett förmånligt utbildningssystem, där studierna direkt motsvarar kraven i arbetslivet. Utskottet anser att läroavtalssystemet måste vidareutvecklas så att systemet bättre än nu sporrar arbetsgivarna att erbjuda läroavtalsplatser. Utskottet framhåller att läroavtalsplatser i första hand bör erbjudas unga utan examen. För att förhindra en hotande utslagningsutveckling är det viktigt att satsa i synnerhet på s.k. understött läroavtal, där man bättre tar hänsyn till den ungas egen livssituation och inlärningssvårigheter.

De besparingar som föreslagits i läroavtalsutbildningen innebär jämfört med det resurstilllägg som kompetensprogrammet för unga vuxna för med sig enligt utredning till utskottet att cirka 600 unga vuxna kan bli utanför läroavtalsutbildningen. Tilläggsanslaget för kompetensprogrammet används till övervägande del till utbildning vid läroanstalt, vars pris per enhet är klart dyrare än läroavtalsutbildning. Genom programmet eftersträvas cirka 2 500 läroanstaltsplatser och 1 500 läroavtalsplatser. Därför föreslår utskottet en höjning av anslaget med 1,5 miljoner euro för att besparingarna inom läroavtalsutbildningen inte ska minska de ungas möjligheter till läroavtalsutbildning.

Utskottet understryker att man inom yrkesutbildningen överlag bör göra det möjligt att flexibelt bygga upp individuella utbildnings- och karriärvägar med hjälp av olika inlärningsformer från grundläggande utbildning till yrkesutbildning, inklusive läroavtalsutbildning. Att

smidigt kunna avlägga delar av en examen och sammanställa dem till hela examina skulle ge flexibilitet och möjliggöra nya vägar till arbetslivet. Den nuvarande finansieringsmodellen för läroavtalsutbildningen bör enligt utskottets bedömning ändras så att avläggandet av en del av en examen är utbildning som ska finansieras på samma sätt som avläggandet av en hel examen.

Utskottet betonar dessutom att läroavtalsutbildning alltid grundar sig på ett företags rekryteringsbeslut eller vilja att utbilda redan anställda arbetstagare. I synnerhet när det gäller unga bör man i fortsättningen bedöma och stryka de krav i lagstiftningen, t.ex. ålderskrav, och andra praktiska hinder, som gör det svårt speciellt för unga att delta i arbetslivet och läroavtalsutbildning. Man bör klart utöka informationen om läroavtalsutbildning till ungdomar och göra den mångsidigare och hitta nya aktörer som kan sammanföra elever och arbetsgivare. Samtidigt bör man utreda metoder att sporra och utöka företagets villighet att erbjuda ungdomar platser för inlärning i arbetet.

Kulturutskottet konstaterar att sparåtgärderna enligt utredningar i praktiken avsevärt försämrar möjligheterna att under 2013 ingå tilläggsutbildningsavtal och för vissa anordnades del kan tilläggsutbildningar uppenbarligen inte alls genomföras. Att den riksomfattande maxikvoten för läroavtalsplatser varje år fyllts är för sin del ett bevis på ökningen av utbildningsbehovet och läroavtalsutbildningens betydelse i synnerhet som form för anordnandet av yrkesutbildning för vuxna. Utskottet betonar den betydelse tilläggsutbildning som ordnas i form av läroavtalsutbildning har till exempel när det gäller små och medelstora företags begränsade utbildningsmöjligheter. I egenskap av en arbetslivsorienterad utbildningsform har läroavtalsutbildningen möjliggjort ett regionalt täckande utbildningsutbud och samtidigt en möjlighet att skaffa kompetens också inom branscher med färre arbetstagare.

Samhällsgaranti och unga i behov av särskilt stöd. Inlärningsproblemen bland unga i behov av särskilt stöd är mycket olika och åtgärderna

för att nå dem och få dem till utbildning eller sysselsättning mycket varierande. Det finns sammanlagt sju läroanstalter i Finland som fått specialuppgiften specialundervisning. Specialyrkesläroanstalterna fungerar också som service- och utvecklingscenter för specialyrkesundervisningen.

Antalet studerande inom specialyrkesundervisningen har ökat betydligt under de senaste åren. Av de studerande inom den grundläggande yrkesutbildningen var cirka 21 200 i specialundervisning 2011 (av dessa var cirka 4 400 studerande i specialyrkesläroanstalter). Detta är cirka 14 % av studerandena inom den grundläggande yrkesutbildningen. År 2001 var till exempel antalet specialstuderande cirka 9 600 och 2006 cirka 16 900.

Antalet studerande inom specialyrkesundervisningen har enligt utredning kunnat utökas ganska mycket i samband med ökningen av antalet studerande inom yrkesutbildningen. De statliga specialyrkesläroanstalterna överfördes vid ingången av 2009 till privata anordnare av specialundervisning. Genom att omfördela resurserna i samband med överföringsprocessen kunde antalet studerande inom specialyrkesundervisningen utökas med sammanlagt 1 195 studerande vid specialyrkesläroanstalter och olika yrkesinstitut.

För att förverkliga utbildningsgarantin som är en del av ungdomsgarantin utökades antalet studerande inom den grundläggande yrkesutbildningen med 1 200 studerande från den 1 augusti 2012 och med ytterligare 500 studerande från den 1 januari 2013. Ökningen av antalet studerande gynnar även studerande i behov av särskilt stöd, varav största delen studerar integrerat i yrkesinstitut. Antalet studerande ökades också vid två specialyrkesläroanstalter.

Inom specialyrkesundervisningen har i synnerhet den arbetsintensiva undervisningen och arbetsyrken bundit de unga vid studierna. Målet för den praktiska inläringen är att de studerande ska hitta det yrke som är rätt just för dem. Ofta når den studerande inte fram ända till en grundexamen utan tyngdpunkten är lagd på sysselsättning. Ett sådant här, s. k. arbetsyrke är

inte en officiell examen utan i enlighet med nuvarande författningar en del av en examen eller en examen med anpassade mål. Under de senaste åren har man satsat mycket på sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden vid specialyrkesläroanstalterna, bl.a. genom att man utvecklat samarbete med arbetslivet, arbetsträning, utvidgad inläring i arbetet och samarbete med verkstäder.

Kulturutskottet betonar att utbildningsgarantin inte kan innebära endast en studieplats vid en läronstalt eller i läroavtal utan en realistisk möjlighet till en individuell sysselsättningsväg. Stödet ska vara tillräckligt och behovsanpassat både vid läroanstalten och i synnerhet i samband med den inläring som sker på en arbetsplats. Kompetensen i specialyrkesundervisningen och samarbetet med arbetslivet, olika läroanstalter inom det fria bildningsarbetet, verkstäder och uppsökande ungdomsarbete bör slås ihop till en smidig, fungerande helhet, som garanterar att samhällsgarantin förverkligas för unga i behov av särskilt stöd.

Det söker fler studerande till specialyrkesläroanstalterna än vad det finns studieplatser, och därför är det enligt utredning svårt att genom traditionell finansiering av priset per enhet förverkliga sådan verksamhet som den nya samhällsgarantin förutsätter. Verksamheten förutsätter nya tillvägagångssätt och eventuellt även lagstiftningsändringar i framtiden. Det krävs separat finansiering för att utveckla en ny handlingsmodell.

Högskoleundervisning och forskning. För högskoleundervisnings- och forskningsutgifter föreslås 2,7 miljarder euro i regeringens budgetproposition för 2013. Statsfinansieringen för universitetens verksamhet är 1 852 miljoner euro och yrkeshögskolornas statsandelar och statsunderstöd 412 miljoner euro. Som bevilningsfullmakt för forskningsanslag föreslås 283 miljoner euro för Finlands Akademi. Den offentliga forskningsinsatsen kommer att minska 2013, på samma sätt som under detta år. Det är också uppenbart att den privata forsknings- och utvecklingsfinansieringen kommer att minska.

Finlands Akademis möjligheter att finansiera forskning på högsta nivå försämras i och med budgetpropositionen med cirka 13 miljoner euro. Försämringen drabbar enligt utredning direkt forskningen vid universitet och forskningsinstitut.

På grund av statens utgiftsbesparingar läggs statsandelsindexet och universitetsindexet för undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde på is för 2013. Den statliga finansieringen av universiteten 2013 ökar jämfört med föregående budget med cirka 20 miljoner euro. I verkligheten kommer anslagen att minska med knappa 8 miljoner euro, om man räknar bort justeringen av kompensationen för mervärdesskatten. Dessutom innebär en temporär frysning av universitetsindexet 2013 att universiteten går miste om ett anslag på nästan 43 miljoner euro som beaktar kostnadsnivåns ökning.

Frysningen av universitetsindexet gäller inte den justering enligt skillnaden mellan ändringen i den faktiska kostnadsnivån och den prognostiserade kostnadsnivån för 2011 som ska betalas 2013. På denna grund kommer undervisnings- och kulturministeriet i sitt förslag till komplettering av 2013 års budget att föreslå ett tillägg till budgetförslaget för 2013.

Universitetens verksamhetsbetingelser 2013 kommer dessutom att påverkas av det förslag till höjning av universitetens arbetslöshetsförsäkringsavgift med i praktiken sammanlagt cirka 2 miljoner euro 2013 som är ute på remiss. Enligt utredning kommer den uppskattade betalnings-skyldigheten för universiteten efter höjningen 2013 ändå inte ännu att överskrida den anslagsökning som beaktats på grundval av arbetsgivarens arbetslöshetsförsäkring i 2012 års budget.

Finansieringsnivån för universiteten påverkas förutom av ramen och finansieringsmodellen för universiteten dessutom av att bland annat stärkandet av verksamhetsbetingelserna för Sibelius-Akademien, Bildkonstakademien och Teaterhögskolan som slås ihop till ett Konstuniversitet, tilläggsbyråerna för Musikhuset och utvidgningen av den medicinska utbildningen sköts inom ramen. För merparten av universiteten kommer nivån på den statliga finansieringen

2013 att reellt och nominellt vara på en lägre nivå än under detta år.

Sänkningen av de genomsnittliga prisen per enhet och minskningen av antalet studerande vid yrkeshögskolor antas minska statens och kommunens finansiering 2013 med sammanlagt 47,7 miljoner euro, varav statens finansieringsandel är 20 miljoner euro. Effekten av att de justeringar som gäller ändringar i kostnadsnivån inte görs för den statliga finansieringen av yrkeshögskolor 2013 är cirka 11,6 miljoner euro.

Yrkeshögskolorna minskar sitt utbildningsutbud med 2 030 nybörjarplatser från 2013 och tryggar starka högskoleenheter och ett regionalt täckande högskolenätverk. Minskningen av yrkeshögskolornas nybörjarplatser minskar i förlängningen antalet studerande så att den kalkylmässiga fulla minskningen av antalet studerande uppnås 2017. I samband med yrkeshögskole-reformen reformeras 2014 koncessionerna och finansieringsmodellen för yrkeshögskolorna så att de stöder kvalitet, verkningsfullhet och effektivitet.

Enligt kulturutskottet är utgiftsbesparingar som inriktas på högskoleutbildning och forskning mycket problematiska. Då universitetsindexet skrevs in i lagen i samband med reformen av universitetslagen, var målet uttryckligen att ersätta den årliga ökningen av kostnadsnivån och därmed trygga finansieringen av universitetens huvudsakliga verksamhet även under ekonomiskt trängda tider. Det lagförslag som nu lämnats om att universitetsindexet ska läggas på is 2013 försvårar om det förverkligas universitetens verksamhet och deras möjligheter att uppnå sina mål. Av finansieringen för Finlands Akademi inriktas cirka 80 % på universiteten, vilket gör att de sparåtgärder som berör Akademien även direkt minskar utomstående forskningsfinansiering för universitet och andra forskningsinstitut. Denna finansiering är i regel inriktad uttryckligen på att främja toppforskningen.

Utskottet konstaterar även att statens forsknings- och utbildningsfinansiering till universitetssjukhuset, dvs. den s.k. specialstatsandelsfinansieringen, ytterligare håller på att minska. I regeringens proposition för 2013 ökar utbild-

ningsersättningen med drygt 1 miljon euro, men forskningsfinansieringen minskar till 30 miljoner euro, vilket innebär en minskning på 5 miljoner euro jämfört med året innan och att det engångstillägg på 1 miljon euro som riksdagen godkände 2012 faller bort. Utskottet anser inte att det är motiverat med en minskning av specialstatsandelsfinansieringen och anser att man i fortsättningen bör överväga att överföra hela anslaget på undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområdes ansvar.

Utskottet understryker att en långsiktig och förutsägbart grundfinansiering är förutsättning för resultaten och kvaliteten i universitetens verksamhet. Enligt utskottet är det nödvändigt att finansutskottet granskar forskningsfinansieringen som en helhet så att besparingar som görs på många olika ställen inte till och med avsevärt försämrar möjligheterna till en högklassig universitetsutbildning och forskningsverksamhet. Utgiftsbesparingarna förutsätter åter omfattande reformer i verksamheten och strukturerna för att högskole- och vetenskapspolitiska uppgifter ska kunna skötas ändamålsenligt.

Anslag för utlåningsersättningar. I regeringsprogrammet för den nuvarande regeringen konstateras bland annat att utbildnings- och kultur-tjänster ska vara jämlikt och enhetligt tillgängliga för alla och att regeringen utvecklar en kulturpolitik, där kulturen är tillgänglig för alla medborgare. När det gäller litteraturen förverkligas detta via det redan fungerande biblioteksväsendet. Enligt utskottet är det viktigt att upphovsmännen garanteras en skälig ersättning för utlåningen av deras verk. Utskottet fäster även uppmärksamhet vid att utlåningsersättningarna i Finland fortfarande är på en betydligt lägre nivå än i många andra länder. I Finland har ersättningar betalats sedan 2007, antalet lån är cirka 100 miljoner per år och anslaget 3,6 miljoner euro. Bland de övriga nordiska länderna, till exempel i Norge, uppgår lånen enligt utredning till utskottet till cirka 40 miljoner lån per år och det anslag som ska användas till utlåningsersättningar till 12,5 miljoner euro. Där har ersättning betalats sedan 1947.

Regeringen föreslår 3,625 miljoner euro för utlåningsersättningar. Kulturutskottet föreslår att anslaget höjs med 300 000 euro. Utskottet betonar att det i fråga om utlåningsersättningar behövs ett långsiktigt program som höjer ersättningarna till en nivå som kan jämföras med de nordiska länderna.

Utskottet fäster även uppmärksamhet vid att systemet med utlåningsersättningar behandlar olika slags verk på olika sätt, eftersom bibliotek som betjänar forsknings- och undervisningsverksamheten inte omfattas av systemet med utlåningsersättning. I en expertutredning granskas utlåningen av verk från allmänna bibliotek och bibliotek som betjänar undervisning och forskning och storleken på en eventuell utlåningsersättning. Enligt utredningen bör utlåningsersättningen till bibliotek som betjänar undervisning och forskning uppgå till cirka 825 000 euro. Detta skulle vara det uppskattade behovet av tilläggsanslag för att även utlåningen från bibliotek som betjänar undervisning och forskning skulle börja omfattas av ersättningen. En utvidgning av tillämpningsområdet för utlåningsersättning förutsätter dessutom en ändring av 19 § 3 mom. i upphovsrättslagen.

Därför anför kulturutskottet att finansutskottet föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Riksdagen förutsätter att systemet med utlåningsersättningar för bibliotek reformeras så att det förutom allmänna bibliotek täcker även bibliotek som betjänar undervisning och forskning och att utlåningsersättningarnas belopp genom ett klart och långsiktigt program höjs till en skälig nivå för författarna.

Främjande av läsning. Kulturutskottet konstaterar att främjandet av läsning gäller flera verksamhetsområden och aktörer. Utbildningssystemet har givetvis en viktig roll. Även barns och ungas vårdnadshavare har en central betydelse. I Finland främjas läsandet av bl. a. följande aktörer: rådgivningen, småbarnsfostran, allmänbildande utbildning och yrkesutbildning, vuxenutbildning och fritt bildningsarbete, allmänna bib-

liotek, ungdomsarbete, samfund i litteraturbranschen, förlag och medier.

Främjandet av läsandet hör ihop med främjandet av läskunnigheten. I PISA-undersökningen 2009 definierades engagemang i läsning som ett delområde av läskunnigheten. Enligt PISA-rapporten är en läsare som är engagerad i läsning intresserad av att läsa, reglerar medvetet till exempel sina lässtrategier, diskuterar det de läst och läser aktivt olika slags texter.

Främjandet av läsandet har stötts under moment 29.80.52, tippnings- och penninglotterivinstmedel för främjande av konsten. Momentet innehåller inte någon specifik rad om att främja läsandet. Understöd för främjande av läsande beviljas av anslaget för främjande av litteraturen och av anslaget för statsunderstöd för och utvecklingsåtgärder inom biblioteksväsendet.

Enligt de experter som hörts märks en försämring av läskunnigheten dagligen i skolundervisningen. En förändring i läskulturen märks redan i resultaten från PISA-undersökningen av läskunnigheten 2009, som vittnar om allvaret i situationen med flera års fördröjning. I varje åldersklass i Finland finns 5 000 ungdomar med dåliga läskunskaper. En tredjedel av varje åldersklass läser inte alls för nöjes skull. Detaljfokuserad läsning och uthålligheten att läsa långa texter har klart försämrats.

Undervisnings- och kulturministeriet har för åren 2012–2015 startat programmet Läslust för att stärka en mångsidig läs- och skrivefärdighet bland barn och unga och främja läsning på fritiden. Programmet genomförs av Uleåborgs universitet.

Läscentrum är den enda organisationen i Finland som arbetar för läsande och förmedlar författarbesök. Dess publikationsverksamhet är unik i europeisk skala: Läscentrum publicerar litteraturtidskrifter för barn och unga samt en webbtidning med litteraturkritik. Läscentrum förmedlar årligen 700 författarbesök, varav 70 % i skolor runtom i Finland. Dessutom ordnar Läscentrum läskampanjer och fungerar som expertorganisation.

Det allmänna understödet för Läscentrum beviljas av tippningsvinstmedlen under moment

29.80.52, av anslagen för verksamheten vid och underhållet av institut och författarhus på litteraturens område, som hör till raden för litteratur. Det allmänna understödet för organisationen är i år 136 000 euro, och budgeten totalt cirka 300 000 euro.

Enligt kulturutskottet är det mycket viktigt att främja läskunnigheten och läsivern bland barn och unga som en del av alla barns rätt till konst och kultur. För att barn och unga ska få ett positivare förhållningssätt till litteratur och läsning krävs att alla de som ansvarar för deras fostran, såväl föräldrar som lärare och vuxna i klubbar och organisationer inser hur viktig läsningen är för barn och unga och arbetar för det i sin verksamhet. Till exempel små barns föräldrar bör upplysas om att gemensamma lässtunder både främjar språkutvecklingen och stöder barnets emotionella mognad.

Kulturutskottet anser att det är viktigt att arbetet för att främja läskunnighet och läsande på fritiden tryggas, att det allmänna understödet för Läscentrum höjs med 30 000 euro och att ett särskilt anslag bör anvisas för främjande av läsning, på samma sätt som det gjorts för andra konstområden i momentets förklaringsdel.

Finansiering av vänskapsföreningar. Enligt regeringens budgetproposition beviljas nästa år sammanlagt 1 400 000 euro till stödjande av vänskapsföreningars kultursamarbete, vilket innebär en minskning på 709 000 euro, dvs. cirka 30 %. Enligt utredning till kulturutskottet innebär en så stor minskning till många delar en nedmontering av verksamheten. I stora organisationer innebär det uppsägningar av arbetstagare och lokaler, och för små organisationer som är verksamma med frivilliga krafter visar minskningen att deras arbete inte värdesätts.

Kulturutskottet framhåller att det bästa sättet att bekämpa hatinlägg och rasism och motsvarande fenomen är att känna människor och kulturen i främmande länder. I detta avseende är vänskapsföreningarnas arbete kraftigt förebyggande. Enligt kulturutskottet är det viktigt att finansutskottet överväger att höja det anslag som

reserverats för stödandet av vänskapsföreningar.

Ställningstagande

Kulturutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sagts ovan,

att finansutskottet lägger till 300 000 euro under moment 29.01.22 för kostnader som orsakas av den utlåningsersättning som ska betalas till upphovsmän till skyddade verk,

att finansutskottet lägger till 10 000 000 euro under moment 29.10.34 för understöd för anläggningskostnader för läroanstalter och på motsvarande vis höjer bevillningsfullmakten under genomförandetiden,

att finansutskottet lägger till 1 500 000 euro under moment 29.30.33 för statsandelar för driftskostnader för utbildning som ordnas i form av läroavtalsutbildning och

att finansutskottet lägger till 30 000 euro under moment 29.80.52 som ett allmänt understöd till Läscentrum.

Helsingfors den 19 oktober 2012

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Raija Vahasalo /saml
vordf. Inkeri Kerola /cent
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna
Ritva Elomaa /saf
Eeva-Johanna Eloranta /sd
Leena Harkimo /saml
Mikael Jungner /sd
Pauli Kiuru /saml
Kimmo Kivelä /saf

Sanna Lauslahti /saml
Silvia Modig /vänst
Mika Niikko /saf
Mikaela Nylander /sv
Tuula Peltonen /sd
Tuomo Puumala /cent (delvis)
Pauliina Viitamies /sd
ers. Sari Palm /kd.

Sekreterare var

utskottsråd Kaj Laine.

AVVIKANDE MENING 1

Motivering

Enligt regeringsprogrammet ska Finland vara världens kunnigaste folk 2020. Finansministeriets förslag för 2013 fortsätter regeringens tidigare budgetlinje och slår undan grunden för detta mål.

Finansministeriets budgetförslag är dystert för högskoleutbildningen. Vetenskap och tryggnade förutsättningar för vetenskapsforskning är nödvändiga för att samhällsekonomin åter ska börja växa. De nedskärningar som inriktats på universiteten undergräver funktionsförmågan för vårt forsknings- och utbildningssystem som hittills varit framgångsrikt. Omfattande sparmål har även inriktats på yrkeshögskolorna för åren 2012—2015. Detta leder till att yrkeshögskolornas verksamhet effektiviseras och skärs ned. Enligt Centern påverkar man inte utbildningens kvalitet genom att skära ned. De nedskärningar som ska göras i finansieringen av yrkeshögskolorna gör att den regionala ojämlikheten i utbildningen ökar. Nedskärningar i miljonklassen inriktas på Finlands Akademis forskningsfinansiering. Centern motsätter sig nedskärningar i Finlands Akademis forskningsfinansiering och frysen av universitetsindexet samt oskäliga nedskärningar inom hela utbildningssektorn.

Statsminister Katainens regering äventyrar en högklassig utbildning enligt lika grunder överallt i Finland. Ett av de viktigaste målen i 2013 års budget är att samhällsgarantin för unga ska förverkligas fullt ut. I detta osäkra ekonomiska läge är det ett tomt löfte från regeringen att inte en enda ung person ska bli utan studieplats eller arbetsplats. Nu bör regeringen hålla fast vid detta mål. Centern anser dock att den summa som reserverats för förverkligandet av samhällsgarantin inte räcker till. Man ska lägga märke till att samtidigt som garantin ska införas har regeringen även för avsikt att kraftigt minska bland annat nybörjarplatserna inom yrkesutbildningen. Den ena handen ger och den andra tar. Studieplatserna skärs ned utan man beaktar de ung-

domar som redan tidigare blivit utan utbildningsplats. Antalet unga som gått ut grundskolan och börjar omfattas av samhällsgarantin kommer att vara större än väntat och den finansiering som regeringen anvisar ännu mer otillräcklig.

I våra skolbyggnader tickar en mögelbomb. De sanitära olägenheterna med dålig inomhusluft blir totalekonomiskt sett betydligt dyrare än att renovera mögelskolorna. Trots detta har de senaste årens anslag för skolbyggande varit otillräckliga. Man skuffar över ansvaret för att bygga och renovera skolor på kommunerna samtidigt som man tar ifrån kommunerna pengarna för ändamålet. Enligt Centern är ett tillägg på sju miljoner för sanering av mögelskolor fullständigt otillräckligt. Centern vill att regeringen lägger upp en 10 års finansieringsplan, utifrån vilken alla mögelskolor renoveras. Regeringens agerande vid renoveringen av mögelskolor har varit ansvarslost och mycket osammanhängande.

Centern anser att de nedskärningar som ska göras i läroavtal är ofattbara och kortsiktiga. Enligt regeringsprogrammet ska läroavtalsutbildningen stärkas, men regeringen handlar tvärtom. Nedskärningarna är orimliga och målen i regeringsprogrammet kan inte uppfyllas. Arbetet med att utveckla utbildningen hotar att helt stagnera, eftersom nedskärningarna leder till omfattande personalnedskärningar. Enligt Centern underminerar regeringen genom sitt agerande verksamhetsbetingelserna för företag och regioner.

Även folkhögskolorna och det fria bildningsarbetet spelar en stor roll i genomförandet av samhällsgarantin. Av de cirka 5 000 unga som — enligt statistiken — efter grundskolan inte fortsätter i en utbildning som leder till en examen är redan cirka 2 000 vid folkhögskolor i påbygg- nadsundervisning efter den grundläggande utbildningen, dvs. på tionde klassen i folkhögskolor och på linjer för fritt bildningsarbete. Dessa statistikförs inte som deltagare i utbildning som

leder till en examen även om de studerar på heltid. Genom att inrikta den resurs som reserverats för ungdoms- och utbildningsgarantin på folkhögskolorna kunde utbildningsplatserna i hela landet omedelbart utökas med flera hundra, kanske tusentals studerande. Statens budgetproposition för nästa år innebär dock att folkhögskolor-

nas möjligheter att bemöta de ungas behov av en samhällsgaranti blir avsevärt mycket sämre.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sagts ovan.

Helsingfors den 19 oktober 2012

Inkeri Kerola /cent
Tuomo Puumala /cent

AVVIKANDE MENING 2

Motivering

Finlands viktigaste ekonomiska framgångsfaktor är enligt regeringsprogrammet kunniga och välmående människor. Detta märks dock inte i regeringens budgetproposition, eftersom redan frysningen av statsandelsindexet orsakar en inkomstförlust på cirka 65 miljoner euro för utbildningssektorn. Förutom frysningen av statsandelsindexet tänker regeringen även genomföra nedskärningar av anslagen. Sannfinländarna godtar inte dessa nedskärningar. Regeringen har också talat om att lansera en ungdomsgaranti, men utifrån budgeten kommer satsningarna att bli obetydliga i verkligheten. Sannfinländarna vill rätta till situationen och föreslår bland annat att nedskärningarna i anslagen för läroavtalsutbildning och yrkeshögskolor dras tillbaka och att den utlovade indexhöjningen för universiteten förverkligas. Enligt Sannfinländarna ska man även kunna bo på andra platser i Finland än i stora städer och tillväxtcentrum, vilket innebär att även ett heltäckande skolnätverk bör tryggas. En jämlik och högklassig allmänbildande undervisning är grundvalen för vårt land och en högtstående kompetens nyckeln till vårt lands framgång. Detta är något man enligt Sannfinländarna verkligen bör satsa på och inte bara tala om.

Studiestödet ska indexbindas redan 2013

Regeringen har lovat binda studiestödet till index fr.om. den 1 september 2014. I regeringsprogrammet konstateras även att kostnaderna för revideringen av studiestödet inte överskrider de samhällsekonomiskt positiva effekterna av revideringen. Det skulle således vara klokt att indexbinda studiestödet så snabbt som möjligt.

Sannfinländarna anser att studiestödet borde indexbindas redan 2013. Studiestödet möjliggör studier på heltid för många och är således en förutsättning för snabbare genomförda studier. Dessutom är det bra att komma ihåg att för merparten av de studerande går största delen av in-

komsterna direkt till konsumtion och därför bidrar studiestödet även till att hålla de ekonomiska hjulen i rullning.

Studiestödet har redan i åratal släpat efter de stigande levnadskostnaderna, vilket har drivit många studerande in i en ekonomiskt svår sits. Studiepenningens reella värde har sjunkit med upp till 29 % mellan 1992 och 2009. Om vi vill bevara genuint jämlika möjligheter till heltidsstudier oberoende av inkomstnivå eller socialklass i Finland, måste studiestödet vara tillräckligt i förhållande till levnadskostnaderna. Att binda studiestödet till index orsakar kostnader om cirka 15 miljoner euro per år. Nästa år kan höjningen av studiestödet dock i praktiken förverkligas först när den nya terminen börjar på hösten. Således uppgår kostnaden för en höjning av studiestödet 2013 till cirka 4,4 miljoner euro.

Sannfinländarna anför att finansutskottet föreslår ett tillägg på 4 400 000 euro under moment 29.70.55 för att studiestödet ska bindas vid index.

Den utlovade indexhöjningen för universiteten måste genomföras

Regeringen tänker lägga universitetsindexet på is i strid med sitt eget regeringsprogram och det som överenskommits i universitetsreformen. Universitetsindexet skrevs in i universitetslagen för att trygga en tillräcklig finansiering för universiteten och även i regeringsprogrammet utlovas att regeringen ska sörja för att utbildning, kompetens och forskning får tillräcklig finansiering. Stick i stäv med sina löften tänker regeringen likväl lägga universitetsindexet på is. Detta orsakar universiteten inkomstförluster på 43 miljoner euro 2013, och nedskärningen minskar anslagen även under kommande år. Finansieringen för universiteten skars ned redan 2012, och därför hotar frysningen av universitetsindexet redan undervisnings- och forskningsarbets kvaliteten och därigenom även den långsiktiga tillväxtpolitik som är regeringens mål.

Sannfinländarnas riksdagsgrupp betonar att det undervisnings- och forskningsarbete som utförs vid universiteten har en nationellt viktig ställning, eftersom ett högtstående kunnande är grundvalen för vårt land. Grundforskningen vid universiteten är också en grund för tillämpad forskning och innovationer. Cirka två tredjedelar av universitetens budget går till personalkostnader och därför är de nedskärningar som regeringen planerar ägnade att försämra kvaliteten på undervisning och forskning. Många universitet har redan nu för lite undervisningspersonal i förhållande till antalet studerande och enligt Sannfinländarnas riksdagsgrupp är det mycket viktigt att regeringen håller fast vid den utlovade indexhöjningen.

Sannfinländarna anför att finansutskottet föreslår ett tillägg på 43 000 000 euro under moment 29.40.50 för att indexhöjningen för finansieringen av universiteten ska förverkligas.

Läroavtalsutbildning en verklig väg till behörighet

De planerade nedskärningarna i läroavtalsutbildningen är oskäliga och strider mot regeringens mål. Det har föreslagits att antalet tilläggsutbildningsplatser ska skäras ned med 7 000. Nedskärningen av antalet tilläggsutbildningsplatser i läroavtalsutbildningen stöder inte utvecklandet av befolkningens kompetens. Det finns dessutom skäl att beakta att även personer under 30 år deltar i tilläggsutbildningen inom läroavtalsutbildningen, vilket innebär att nedskärningen också kommer att beröra unga även om regeringen lovat att trygga studieplatser åt dem.

Sannfinländarna fäster även uppmärksamhet vid att regeringen föreslår 27 miljoner euro till kompetensprogrammet för unga vuxna, men samtidigt tänker minska anslagen för läroavtalsutbildning med 26,1 miljoner euro. Sannfinländarna är däremot redo att verkligen satsa på läroavtalsutbildningen och föreslår att de anslag som reserverats för läroavtalsutbildningen inte skärs ned. Då blir de anslag som reserverats för kompetensprogrammet för unga en verklig tilläggs-satsning på läroavtalsutbildningen.

Läroavtalsutbildningen är ännu i barnskorna i Finland, även om den skulle lämpa sig som en väg till behörighet för många yrken. Läroavtalsutbildningen erbjuder den studerande en möjlighet att bli professionell inom sitt område genom praktiskt arbete, med stöd av teoristudier. Detta är till fördel för både den studerande och arbetsgivaren. Den studerande kommer genast åt att omsätta sina kunskaper i praktiken, och arbetsgivaren får en möjlighet att introducera sin blivande arbetstagare redan under studietiden. Dessutom kan läroavtalsutbildning lämpa sig som en väg till behörighet för många som det inte faller sig naturligt för att traggla sig genom böcker. Sannfinländarna anser att det är viktigt att läroavtalsutbildningen utökas.

Sannfinländarna anför att finansutskottet föreslår ett tillägg på 26 100 000 euro under moment 29.30.32 för läroavtalsutbildningen.

Det lönar sig inte att skära ned finansieringen av yrkeshögskolorna

Regeringen tänker skära ned finansieringen av yrkeshögskolorna med över 17 miljoner euro. Dessutom minskas nybörjarplatserna vid yrkeshögskolorna med 2 030 nybörjarplatser från 2013, även om problemet i Finland är att studieplatserna inte räcker till åt alla. Regeringen har talat om att lansera en ungdomsgaranti, vars syfte är att garantera en studie- eller arbetsplats för unga, men handlingarna talar ett annat språk.

Sannfinländarna vill trygga en högklassig yrkeshögskoleutbildning i hela Finland och är inte redo att skära ned finansieringen för yrkeshögskolorna. Ett heltäckande nät av yrkeshögskolor och en högklassig utbildning bör garanteras även i framtiden. Det är bra att beakta att yrkeshögskolorna också har en stor inverkan på regionernas utveckling. Om det gallras bland yrkeshögskolorna endast i randområdena, avfolkas landskapen ytterligare och befolkningen tränger ihop sig i områden där det redan färdigt råder brist på studieplatser, förmånliga bostäder, osv. Sannfinländarna anser att det måste gå att leva, bo och studera även på annat håll än i huvudstadsregionen. Det är också viktigt att trygga utbildningsområden som är viktiga för landskapen.

Sannfinländarna anför att finansutskottet föreslår ett tillägg på 17 200 000 euro under moment 29.40.30 för yrkeshögskolornas driftskostnader.

Tilläggsresurser för en minskning av gruppstorleken inom den grundläggande utbildningen

Alltför stora klasser är ett allmänt problem i vårt land, och regeringen föreslår cirka 10 miljoner euro mer än i förra årets budgetproposition till att minska undervisningsgrupperna. Sannfinländarna anser dock att minskningen av undervisningsgruppernas storlek är så viktig, att vi är redo att ytterligare höja summan för de anslag som reserverats för detta. Undervisningsgruppernas storlek har verkningar för både elevernas och lärarnas välbefinnande och även för inlärningsresultaten. Mindre undervisningsgrupper möjliggör en mer högklassig och individuell undervisning vilket har effekt för elevernas studieförframgång. För närvarande varierar gruppstorleken kraftigt mellan kommunerna och därför är eleverna i en ojämlig ställning sinsemellan. En minskning av gruppstorleken är viktig för att en högklassig och jämlik undervisning ska kunna tryggas.

Sannfinländarna anför att finansutskottet föreslår ett tillägg på 10 000 000 euro under moment 29.10.30 för att minska gruppstorleken inom den grundläggande utbildningen.

Man ska kunna gå i skola överallt i Finland

Enligt Sannfinländarna ska man garantera att kvaliteten på den allmänbildande utbildningen och skolnätverkets omfattning är lika i hela Finland. Det är viktigt att kunna leva och bo även i glesbygder, och därför måste man även kunna gå i skola där. För att barnens skolväg även i fortsättningen ska hållas skäligen lång krävs att skolor drivs i hela landet, inte bara i tillväxtcentrum och tätorter. Sannfinländarna anser att ännu mer resurser bör inriktas på att upprätthålla och utveckla den allmänbildande utbildningen för att var och en ska ha tillgång till en högklassig allmänbildande utbildning utan orimligt lång skolväg. Även verksamheten vid folkhögskolor,

medborgar- och arbetarinstitut, studiecentraler, sommaruniversitet och idrottsutbildningscenter bör tryggas. Genom deras verksamhet kan man främja bland annat medborgarnas välbefinnande och allmänbildning.

Det finns planer på att skära ned antalet yrkesskolplatser med cirka 7 500 före 2016. Antagligen kommer platserna i Norra och Östra Finland och Österbotten att minskas medan de åter ökas i huvudstadsregionen. Sannfinländarna påpekar att det råder brist på studieplatser och att en minskning av antalet yrkesskolplatser inte stöder ett förverkligande av samhällsgarantin för unga. Dessutom är en överföring av yrkesskolplatserna från andra platser i Finland till huvudstadsregionen ägnat att avfolka landskapen och centralisera befolkningen till områden där det redan färdigt råder brist på bland annat bostäder till rimliga priser.

Sannfinländarna fäster också uppmärksamhet vid de beklagligt allmänna mögelproblemen i skolorna. Utgångspunkten bör vara att inte en enda elev som fullgör sin läroplikt eller lärare i sitt arbete ska behöva utsättas för allvarliga hälsorisker. Det bör ingripas i ett så tidigt skede som möjligt i mögelproblemen i skolorna. Detta sparar även samhällets hälsoutgifter.

Sannfinländarna anför att finansutskottet föreslår ett tillägg på 10 000 000 euro under moment 29.10.30 för att allmänbildande utbildning ska kunna ordnas mera jämlikt i hela Finland.

För den finländska litteraturen

Ett av regeringens kulturpolitiska mål är att stärka sysselsättningen i kreativa branscher. Författarnas ställning i Finland är jämförelsevis svag, även om deras insats för den finländska bildningen är ansenlig. Förutom antalet sålda böcker utgör utlåningsersättningar en viktig del av författarnas inkomster. I Finland får våra författare dock betydligt mindre utlåningsersättningar än sina kolleger i till exempel Sverige, Norge och Danmark. De låga utlåningsersättningarna gör den ekonomiska ställningen svår för yrkesförfattare i Finland. Det är bra att beakta att det årligen lånas ut över 20 miljoner till exempel forsknings- och undervisningsböcker som står

helt utanför utlåningsersättningen. Genom en kännbar höjning av anslaget för utlåningsersättningar kan sysselsättningsmöjligheterna för kulturbranscher och kreativa branscher främjas. Höjningen kan till exempel genomföras gradvis under de kommande åren.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sagts ovan.

Helsingfors den 19 oktober 2012

Ritva Elomaa /saf
Kimmo Kivelä /saf
Mika Niikko /saf